

**Пятроў Ягор Вадзімавіч,**  
курсант 1 курса  
Навуковы кіраўнік Савік С. А.,  
кандыдат гістарычных навук, дацэнт  
*Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт,*  
*г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

## **ГЕРОІ Ў НАШЫМ СЭРЦЫ. 80 ГАДОЎ ПЕРАМОГІ**

**Анатацыя.** Аповяд аб педагогу-ветэране Макуце Віталіі Герасімовіча, удзельніку Вялікай Айчыннай вайны і яго сваяках.

**Ключавыя словы:** Вялікая Айчынная вайна, 3-ці стралковы полк, 2-ая стралковая дывізія 6-га стралковага палка, сярэдняя школа №1 горада Шчучына, Макуца Віталь Герасімовіч.

**Увядзенне.** Дадзены артыкул напісана з мэтай расказаць пра педагога з незвычайнай лесам, яго жыццёвы шлях: жыццё да, падчас і пасля Вялікай Айчыннай вайны [1].

Я, курсант 1 курса ваенна-тэхнічнага факультэта Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта Пятроў Ягор Вадзімавіч. Нарадзіўся я ў горадзе Шчучын, Гродзенскай вобласці. Са школьнай лавы мяне займала тэма Вялікай Айчыннай вайны. Менавіта там, у школе, я даведаўся бліжэй гэтага вялікага чалавека – Макуцу Віталія Герасімовіча.

**Асноўная частка.** З 1960-х па 1970-я гады курс фізікі выкладаў Віталь Герасімавіч Макуца. Віталь Герасімовіч нарадзіўся ў 1925 годзе ў горадзе Ліда, размешчаным у Гродзенскай вобласці. З 1932 па 1940 гады ен пражываў у Шчучыне, дзе атрымаў пачатковую адукацыю ў мясцовай польскай гімназіі.

У жніўні 1943 года Макуцу Віталія Герасімовіча мабілізавалі ў дзеючую армію. Ваяваў падчас Вялікай Айчыннай вайны будучы ветэран у складзе 3-го стралковага палка Арміі Людовай на тэрыторыі Польшчы. У 1944 годзе прымаў удзел у баявых дзеяннях супраць нямецка-фашысцкіх войскаў. Служыў мінамётчыкам, займаў пасаду камандзіра мінамётнага разліку знаходзячыся ў 3-м стралковым палку. Быў мінамётчыкам, камандзірам мінамётнага разліку. Пра службу ў 3-ім стралковым палку Віталь Герасімовіч успамінаў:

«Ваяваць я пачаў позна, у 1943 годзе. У 1944 годзе трапіў на фронт. Быў мінамётчыкам. Мінамет, з якога страляў – БМ-82. Ваяваў камандзірам 2-га аддзялення. Нашы часткі адносіліся да польскага войска. Першы бой мы прынялі недалёка ад Віслы. На адным беразе мы, на іншым немцы. Нашы войскі прарвалі абарону праціўніка і занялі невялікі плацдарм. Гэта было каля горада Варка. Немцы вельмі часта абстрэльвалі нас. Затым нам далі загад ісці ў наступ на Варшаву. Ужо даслалі замену. Немцы даведаліся пра планы і вельмі моцна атакавалі. Пацяснілі пяхоту, уся надзея на нас. Усе было гатова

ў адпраўцы. Міны былі далека ад месца бою. Прышлося паўзком і нават на ўвесь рост бегчы за імі. У тую ноч нам пашанцавала, забітых не было. Атаку вытрымалі, плацдарм застаўся наш.

Ішлі на Варшаву пешшу некалькі дзен. Больш ішлі ноччу. Калі падышлі да Варшавы, нашы занялі ўжо Прагу, то бок правую частку гораду. Нам заставалася трымаць абарону. Трэба было штодня весці агонь, каб падтрымліваць разведку. Затым мяне з таварышам, як самых маладых, паслалі ў афіцэрскае вучылішча. Пасля заканчэння спадзяваліся трапіць на фронт, але вайна скончылася.

У мяне быў блізкі сябар Рыбчык, камандзір 3-га аддзялення. Адважны і смелы хлопец. Я з ім падтрымліваў сувязь лістамі. Мне пісалі Рыбчык і наш сябар. І гэты сябар аднойчы напісаў, што Рыбчык загінуў» [2].

У заключны перыяд вайны быў накіраваны ў школу сувязі 2-ой стралковай дывізіі 6-га стралковага палка ў горадзе Замосце (Польшча), дзе ў далейшым служыў на розных пасадах, звязаных з сувязцю, у пагранічных войсках Польскай Народнай Рэспублікі. Пра службу ў 2-ой стралковай дывізіі 6-га стралковага палка ўспамінаў: «затым нас з гэтым сябрам паслалі знішчаць банды. Служылі мы сувязістамі ў аператыўных групах. І вось аднойчы мой сябар выехаў туды, дзе павінна была быць ўстаноўлена сувязь, але іх група не прыбыла да прызначанага месца. У тых раенах была гарыстая мясцовасць. І бандэраўцы гэтым карысталіся. Яны ладзілі засады і забівалі людзей, машыны спальвалі, зброю і прадукты забіралі. Так загінуў мой другі сябар.

Усе байцы ганарыліся тым, што на іх долю выпала абараняць Радзіму. Салдаты былі ў прыўзнятым настроі, хоць часам даводзілася цяжка. Ведалі, што перамога за намі»

13 чэрвеня 1953 года маер Макуца быў адкамандзіраваны ў СССР і па скарачэнні штатаў звольнены ў запас.

Пасля дэмабілізацыі Віталь Герасімовіч завяршыў навучанне ў 9 і 10 класах Шчучынскай сярэдняй школы рабочай моладзі. У 1950 годзе ён паступіў у Гродзенскі педагагічны інстытут на фізіка-матэматычны факультэт, які паспяхова скончыў у 1960 годзе. З 1961 года пачаў сваю педагагічную дзейнасць у якасці настаўніка фізікі ў сярэдняй школе №1 горада Шчучын.

За праяўлены гераізм у гады Вялікай Айчыннай вайны Віталь Герасімовіч быў узнагароджаны медалямі:

«За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941–1945 гг.»,

«Перамогі і свабоды»,

«Заслужаным на полі Славы»,

«За доблесную працу».

Таксама быў удастоены шматлікіх юбілейных медалеў і ўзнагарод Польскай Народнай Рэспублікі.

Віталь Герасімавіч Макуца памер 4 сакавіка 1982 года і быў пахаваны ў горадзе Шчучын на праваслаўных могілках [1].

**Заклучэнне.** Якасная адукацыя – адна з умоў паспяховасці любога грамадства. У пошуку адказаў на пытанні чаму і як вучыць, якім павінен быць

педагог, на мой погляд, важна вывучаць падыходы, адукацыйныя традыцыі папярэдніх пакаленняў.

Сярод іх асаблівае месца займаюць педагогі-ветэраны, чый лес непарыўна звязаны з пераломнымі момантамі гісторыі краіны. Гэтыя людзі не толькі неслі веды, але і з'яўляліся носьбітамі грамадзянскасці, стойкасці і глыбокіх маральных прынцыпаў, сфармаваных ва ўмовах Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага аднаўлення. Іх педагогічная дзейнасць - гэта не проста перадача навучальных ведаў, але і наймагутны прыклад служэння Радзіме, увасоблены ў штодзённай працы.

У цяперашні час на пенсію сышлі і выходзяць педагогі, чыя педагогічная дзейнасць прыпадала на 60-е – 80-я гг.важна захаваць памяць пра іх і высветліць, як атрымоўвалася вучыць дзяцей грунтоўна, чаго, ні пры якіх умовах, нельга выпускаць настаўніку ў імкліва свеце, які змяняецца [1].

### **Спіс выкарыстанай літаратуры**

1. Макуца Віталій Герасимович – Белорусский профессиональный союз работников образования и науки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://estu.1prof.by/75-let-velikoj-pobedy-elektronnaya-kniga-pamyati/grodnenskaya-oblast-chast-2/makuca-vitalij-gerasimovich/>. – Дата доступа: 25.11.2025.

2. Воспоминания Макуца Виталия Герасимовича. Семейный архив Макуца В. Г.